

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krone, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

„Kmečki stan, srečen stan!“

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1—

Privečkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 5.

V Ptuj v nedeljo dne 15. marca 1914.

XV. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani priloge; vsled tega obsega skupaj 12 strani.

Za naše železnice.

(Govor deželnega poslanca Jos. Ornič v štajerskem deželnem zboru.)

Visoka zbornica! Dolžnost mi je, da utemeljim od mene in mojih tovarišev stavljeni predlog glede uvrstitve železniške linije Ptuj-Rogatec v predlogo lokalnih železnic.

Ta projektirana železniška linija ima okroglo dolžost 30 kilometrov. Pred leti se je izdelal prvi generalni projekt, po katerem bi stala ko-maj 8 milijonov kron. Po detajlnem projektu pa, ki vsebuje bistveno izboljšano varijanto, bode ta železnica za 2 kilometra krajša; stala bode pa za okoli 2 milijona več in bo prišla torej na okroglo 9 do 10 milijonov kron.

V prvi vrsti bi si dovolil, govoriti o potrebi te lokalne železnice, h katere skupnim roškom v znesku 10 milijonov prispeva dežela z beleženjem temeljnih akcij 1 milijon kron. Ta projektirana lokalna železnica bi šla skozi politični okraj, ki je po številu svojih prebivalcev eden največjih na Štajerskem. Politični okraj ptujski, skozi katerega bode ta železnica večina vozila, ima okroglo 90.000 prebivalcev. Prebivalstvo je izredno revno. Že iz tega vzroka se mora opravičeno to železnico in njeno zvršitev zahtevati. Nadalje pa tudi zaradi tega, ker je v zadnjih letih izseljevanje iz tega okraja v Ameriko izredno močno naraslo. To izseljevanje je že zaradi tega vtemeljeno, ker se pridelki zemlje po gotovo pridnemu prebivalstvu ne morejo zadostno izkoristiti in v denar spraviti. Predaleč bi peljalo, govoriti o cenah gotovih življenjskih sredstev, o katerih visokosti se v Gradcu in drugih večjih mestih vedno toži. V našem okraju imajo ta življenjska sredstva večinoma tako nizko ceno, da je to naravno neverjetno. Povdarjati se mora, da se izseljevanje tudi s tem pospešuje, ker se dobi še danes kmečke delavce za 30 do 60 krajcarjev plače; to je pač dokaz, kako revni in pohlevni so ti ljudje in kako so v kljub temu prisiljeni, da si poiščejo drugod kruha. Tudi iz tega vzroka je ta železnica velepotrebna.

Opomnim nadalje še iz lokalnega stališča, da ima le okraj Rogatec 20.000 oralo v gozda za podirati; ta les bi se izkoristil, ako bi se železnico zgradilo in bil bi važen činitelj za rentabiliteto te železnice. Imam tukaj še veliko množino materiala, pa nočem visoko zbornico s tem utruditi. Rečem le še, da imamo v tem okraju tudi velikansko množino vina, da se je nadalje otvorilo nov rudnik Trboveljske rudokopne družbe, ki leži neposredno na novi železniški progi in ki se je že otvoril. Kdo pa bi ne razumel veliki dobiček, ki bi ga napravilo z novo železnico naše zdravilišče Rogaska-Slatina? Kako lep razvitek bi vzelo to zdravilišče, ako bi se zamoglo iz Ogrske napraviti direktno zvezo Kaniša-Ptuj-Rogatec in bi tamonjši obiskovalci ne bili prisiljeni, napraviti dolgo pot čez Grobelno! Iz lokalnega stališča sem torej

doprinesel dokaz, da bise ta zaželjena železnica izplačala.

Dovolite mi, da novo železnico zdaj tudi iz splošnega stališča pojasnim.

V deželnem zboru smo mnogokrat rezolucije sprejemali in čez južno železnico psovali, obenem pa smo na desni in levi vedno postranske proge k južni železnici gradili. Z doneski, ki jih bode sklenil deželni zbor glede železniških zgradb Gleisdorf-Hartberg, Feldbach-Gleichenberg-Radgona in Ljutomer-Ormož se je napravil prvi korak, ki bode zlasti v popolnoma zane-marjeno jugo-vzhodno Štajersko novo življenje in promet donesel. Tistih par milijonov, ki se jih bode za te železnice porabilo, se bode gotovo krasno obrestovalo, ker bode to prva železniška linija na Avstrijskem, ki vodi od centralne Dunaj v naše tako težko pridobljene dežele Bozno in Hercegovino. Zahvaliti se moram pri tej priložnosti finančnemu referentu dru-plem. Kaan, ki se je za železnico Ptuj-Rogatec močno zavzemal.

Izpregovoril bi še par besed o svoti en milijon kron, ki se jo zahteva za to železnico. Obrestitve te svote znašajo okroglo 1/4 procenta deželnih doklad. Ako dajemo od 50 milijonov doklad večino za dobrodelenne zavode, šolstvo in uradništvo, imamo pač proketo dolžnost, da izdamo tudi vsaj nekaj denarja za železnice. Kajti ta denar izdal se bode zopet v korist trgovine, obrtnije, industrije in kmetijstva.

Zdaj pridem še na strateško polje. Čudno je, da smo morali v srbskem nemiru l. 1908 na stotine milijonov za mobilizacijo plačati. Isto smo opazili zopet lanske leto. Ako se je tedaj začudeno kakega visokega oficirja vprašalo, zakaj smo skoraj pol leta na stotisoče vojakov tam doli zbiral, ko še ni bilo nobene ideje o vojni, odgovoril nam je dobesedno: „Mi nimamo tja doli železnic, poslati moramo vsled tega vojake preje doli, kajti mi nimamo železniških zvez, da bi zamogli armadni kor hitro prevoziti (Medklici: Res je, ker bi drugače prepozno prišli!). Ko bi imeli takrat železniške zveze, poslali bi lahko stotisoče vojakov zadnje tedne doli, ne pa mesece preje, ne pol leta preje, kar nas je koštalo na stotine milijonov. Brez ozira na denar bilo je toliko ljudi od svojega poklica zadržanih. Jako obžalovati je, da vlada sama te železnice ne pospešuje. Mi Štajerci smo dobri ljudje. Napravili smo projekte in dali sami mnogo tisoč kron, tako a. pr. revni Rogaske okraj 30.000 kron. Ptujski okraj 50.000 K, okraj sv. Lenart 15.000 K, čeprav je zdaj v detajlnem projektu zaostal, kar je jako obžalovati.

Prihajam h koncu in apeliram na državne poslance brez ozira stranke. Gospodje! Predloga o lokalnih železnicah, ki zahteva 21/2 stotin milijonov kron, prinesla je vse mogoče neverjetne železnice; ali ravno tistih 30 do 70 kilometrov ni v nje, s katerimi bi se vendar enkrat že železniško zvezo Dunaja s Splitom uresničilo. Pač pa imamo v predlogi celo kopico projektov za železnice v Bozni. Tega pa se ni premislilo, je li imajo te

bosanske železnice tudi zvezo z avstrijskimi železnicami, je li imajo tudi vrednost za nas Avstrijce. Prosim torej gospode državne poslance, da naj pod nobenim pogojem ne dopustijo, da bi se bosanske železnice zidale, predno se zgradijo zvezne proge Avstrija-Dalmacija-Bosna. S tem pa je važnost in pomen železnice Ptuj-Rogatec dovolj označena. (Toplo odobrovanje).

Politični pregled.

Grozovita vojaška nesreča.

3 oficirji in 11 vojakov mrtvih.

Iz Tirolskega prišla je koncem preteklega tedna grozovita vest o nesreči, ki je pahnila celo vrsto mladih vojaških življenj v prerani grob. Stvar je ta le; Neka vojaška patrolja, obstoječa iz 5 oficirjev in 15 mož, odšla je iz Trafoi na skierjih k tako zvani „Payerhütte“, ki leži 3020 metrov visoko na gorovju Tacareta. Kar nakrat je prišla velikanska snežna plaz, ki je pokopala vso patroljo. Le 5 mož se je zamoglo rešiti; ostalih 14 mož (4 oficirjev in 11 mož) bilo je šele po-zneje mrtvih iz snega izkopanih. Ta grozovita nesreča je največja katastrofa na polju vojaških vaj v visokem gorovju. Gotovo je, da se od vojaštva preveč zahteva. Nevarnost lavin v visokem gorovju je ravno zdaj največja. Pohodi čez nevarni teren so zdaj naravnost igra z življenjem. Javnost mora tedaj energično protestirati, da se od gotovih vodilnih mest take nevarne stvari dopusti! Ako se vojaška častilakomnost tudi v mirovnem času ne boji, korakati čez mrliče, ko prav-zaprav ni potrebno, potem je izgubila svojo opravičenost. — Pogreb teh nesrečnih žrtv se je vršil na slavnostni način in ob navzočnosti najvišjih odličnjakov. Stvar bode pa imela gotovo še v državnem zboru svoje posledice.

* * *

Davčna moč Nemcev. Prvaški hujskači, ki bi Nemce najraje povsod kar žive požrli in govorijo o njih, kakor da bi bili Nemci le sami beraški pritepljenci, ki ne pustijo ničesar v deželi. Zato navedemo sledeče zanimive številke. Število Nemcev v Avstriji (brez Ogrske) znaša 10 milijonov, med 28 milijoni prebivalcev torej okroglo 36 procentov. Na obrtnem davku, ki znaša okoli 90 milijonov, bili so Nemci s 78 milijoni udeleženi, torej z več kot 86 procentov. Podobno ležijo stvari pri dohodninskem davku, plačilnem davku, rentnem davku, vžitninskem davku, pri dohodkih pošte itd. Skupni izdatki avstrijske države znašali so l. 1911 okroglo 1.648 milijonov kron. Od tega so plačali Nemci 1.158 milijonov kron. Torej več kot 98 procentov. Ako bi se torej vse avstrijske narode z enako mero merilo, bi se lahko reklo: Nemci v Avstriji plačujejo za potrebe države za 544 milijo-